

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Křížové výpravy

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_konec_dej1_dva09
Označení materiálu	dva09_krizove_vypravy
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	Mgr. Adéla Vaníková
Anotace	Odborný článek na téma křížových výprav dává možnost zhodnotit toto téma i podle jiných textů než podle učebnice.
Předmět	Dějepis
Tematická oblast	Středověk
Téma	Křížové výpravy
Očekávané výstupy	Studenti kriticky prostudují článek od odborníka na církevní dějiny, porovnají svoje znalosti s názory v textu a odpoví na otázky k textu
Klíčová slova	křížové výpravy, křesťanství, islám
Druh učebního materiálu	pracovní list
Ročník	2.
Cílová skupina	vyšší stupeň osmiletého gymnázia, čtyřleté gymnázium
Ověřeno	20.11.2012
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Metodický pokyn

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Radomír Malý : Pravda o křížových výpravách

Téma křížových výprav dnes ožívá v souvislosti s islámským fundamentalismem. Radikální muslimské kruhy označují současné vojenské akce v Iráku „novověkým křížovým tažením“, sebevražedné atentáty fanaticů v New Yorku, Madridu a Londýně jsou často prezentovány některými agresivními mohamedánskými duchovními jako „pomsta za křížácké výpravy“. Středověké kruciáty mají už od osvícenství nálepku něčeho špatného a podlého. V učebnicích dějepisu jsou tyto akce hodnoceny negativně jako projev zvrůle, krutosti, nesnášenlivosti a rozpínavosti tehdejší Katolické církve. Jaká je ale skutečnost?

Nejprve je třeba stanovit, kdo byl agresor a kdo se bránil. Podle všeobecného klišé byly středověké křížové výpravy 11.-13. stol. válečnými akcemi proti mohamedánským seldžuckým Turkům, tak zvaným Saracénům, kteří okupovali Palestinu včetně míst, spjatých s životem Ježíše Krista, a proto drahých každému křesťanu. Už tato základní historická poučka nese ale v sobě zárodek lži. Navozuje totiž představu, že křesťané se nerozpakovali zaplavit celé kraje krví ve jménu svého nábožensky motivovaného nároku na Palestinu. Ve skutečnosti již v 7. stol. dobyli muslimští Arabové Svatou zemi. Tehdejší křesťanský svět nic nenamítal, když se tito mohamedánští vládci chovali k tam žijícím křesťanům tolerantně a umožňovali evropským katolíkům konat poutě do Jeruzaléma, Betléma a Nazareta. Tak to fungovalo bez potíží až do 11. stol. Křesťanská Evropa nepodnikala žádné vojenské akce do Palestiny a respektovala muslimskou správu nad ní. V 11. stol. se ale změnila poměry. Muslimští Arabové byli z Palestiny vytlačeni rovněž muslimskými Turky. Křesťanským poutníkům i palestinským křesťanům nastaly zlé časy. Turci je zajímali a prodávali do otroctví – a to v tom lepším případě. Ten horší znamenal, že je týrali, mrzačili a vraždili. Krom toho turecký sultán vedl dobovačnou válku proti Byzanci a byl to právě její císař Alexios I. Komnen, který, ač pravoslavný, se obrátil o pomoc k papeži a katolickému Západu.

Papež bl. Urban II. svolal r. 1095 synodu do francouzského Clermontu. Tam byli biskupové seznámeni s prosbou Byzantinců, k níž se připojil poustevník Petr z Amiensu, jenž musel z Palestiny emigrovat, protože mu šlo o život. Všichni shromáždění byli otřeseni hrůzostrašnými sadistickými krutostmi, které páchali Turci na křesťanech. Usekávali jim ruce a nohy, ženy bývaly znásilňovány. Papež odpověděl vyhlášením křížové výpravy na obranu života křesťanských poutníků a palestinských křesťanů, nikoli prioritně na znovudobytí Palestiny, jak se lze často dočíst v literatuře. V tom je obrovský rozdíl. Křížácká výprava, vyhlášená Urbanem II., byla z etického hlediska naprosto oprávněná, neboť její motivace nespočívala v prvořadě snaze dobýt nějaké území, ale v ochraně života a zdraví slabých a bezbranných poutníků i křesťanů v Palestině, vystavených bestiálnímu týrání, vraždění a zajímání do otroctví. Jednalo se o akt lásky k bližnímu, neboť ta velí vzít na obranu slabého a nevinného proti agresorovi do ruky i zbraň, jsou-li vyčerpány všechny mírové prostředky. Za něco takového se Katolická církev rozhodně nemá proč omlouvat.

Pravdou ovšem je, že po dobytí Jeruzaléma r. 1099 došlo ze strany vítězných křížáků ke zbytečnému prolévání krve. To bylo proti úmyslům papeže Urbana II., který si přál milosrdný postup. Jeho nástupce Paschal II. podle svědectví některých dobových kronikářů vyslovil nad tím lítost, i když neskrýval svoji radost nad znovuzískáním svatých míst. Nicméně i tady je

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

třeba bránit se proti zveličování tohoto jistě smutného faktu. Jeruzalém se křížákům nevzdal a bylo běžnou praxí té doby, přežívající ještě z pohanství, že v takovém případě sahali vítězové k fyzické likvidaci civilního obyvatelstva. Církev častokrát marně nabádala k milosrdenství a šetření životů nevinných. V případě dobytí Jeruzaléma ale zůstává nezodpovězena otázka, jestli křížáci opravdu vraždili civilní obyvatelstvo včetně žen a dětí nebo jestli jenom pobíjeli muže, kteří se bránili se zbraní v ruce. Soudobí kronikáři hovoří nadneseně o „poticích krve“, aniž událost blíže specifikují. Seriózní historikové se přiklánějí k té druhé verzi, neboť i po vyhlášení křesťanského Jeruzalémského království zůstal Jeruzalém převážně muslimským městem a mohamedáni se těšili náboženské svobodě. Když sultán Saladin r. 1183 opět dobyl Jeruzalém a zajal posledního katolického krále Quida, místní muslimové plakali a volali po návratu tohoto křesťanského panovníka.

Ke stinným stránkám zejména první a druhé křížové výpravy (bylo jich celkem sedm) patří i napadání židovských ghatt, násilné křty Židů a jejich vraždy. Tyto zločiny však nepáchalo žádné křížácké vojsko, ale luza[...]

Nelze též hájit agresi Benátčanů, organizátorů 4. křížové výpravy, kteří r. 1201 místo do Palestiny zamířili do Cařihradu, aby si vyřídili účty se svým dlouholetým nepřítelem – Byzantskou říší. [...]

Křížové výpravy byly bezpochyby obrovským vzepětím ducha křesťanského středověku. Musí vyvolat opravdový obdiv nadšení tisíců šlechticů i prostých sedláků, kteří ve jménu Krista byli ochotni obětovat všechno, ano, i svůj vlastní život. Něčeho podobného novověk už téměř není schopen. Velkou úctou si zaslouží i všichni ti, kteří k tomuto smyslu pro oběť lid vychovávali a vedli, ať už celá řada ušlechtilých papežů nebo světci typu sv. Bernarda z Clairvaux.

[...] Katolické křesťanství se rozhodně nemá proč stydět za ideu křížových výprav. Lze jen litovat, že se k ní připojily nakonec i jiné motivace, jež celou ušlechtilou myšlenku znehodnotily. Světští panovníci, kteří po vojenské stránce všechno organizovali, sledovali často jiné zájmy než osvobození svatých míst a ochranu bezbranných proti krutostem Turků. Zde je důvod neúspěchu této velkolepé a po etické stránce dobré iniciativy.

[...] Závěrem je tedy možno shrnout: Idea křížových výprav rozhodně nebyla něčím záporným v dějinách Církve, především ne výrazem „evropského a katolického imperialismu proti mohamedánskému světu“, jak se neustále opakuje už od osvícenských dob. Křížácké války byly válkami obrannými proti agresi seldžuckých Turků a na ochranu bezbranných palestinských křesťanů a poutníků. Katolická Evropa nebyla agresorem, tím byli naopak turečtí sultánové, což je třeba jasně bez okolků říci. Litovat a do jisté míry též odsoudit je však nutno jiné cíle, které leckterí organizátoři křížových výprav s nimi spojovali a jež vedly k neobhájitelným skutkům, jak je o nich pojednáno výše.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroj:

MALÝ, Radomír. *Pravda o křížových výpravách* [online]. [cit. 20.11.2012]. Dostupný na WWW:
<http://immaculata.minorite.cz/?m=14&idc=t-61>

Otázky k textu:

1. Hodnotí autor křížové výpravy spíše pozitivně nebo negativně?
2. Kdo byl, podle autora, skutečným agresorem v křížových výpravách?
3. Porovnejte informace získané např. z učebnice s tímto textem – shodují se?
4. Jaký je váš názor na přínos/negativní dopad křížových výprav?